

ЗМІСТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ із визначення рівня сформованості іношомовної компетенції школярів США

ГРАБАР Е. В.

УДК [373.091.27:811](73)

ПРОБЛЕМА вдосконалення оцінки знань і контролю навичок та вмій учнів для вчителів іноземних мов сьогодні є надзвичайно актуальним. Для перевірки успішності засвоєння матеріалу використовують різноманітні форми, методи та прийоми контролю. Одним із найефективніших засобів контролю в навчанні іноземної мови вважають тест.

Зауважимо, що під час розробки та складання тестових завдань необхідно дотримуватися певних правил. Тест має бути локально стандартизованим, у ньому потрібно подати узагальнений матеріал з усіх тем, які учні вивчали в певний період. Усі завдання мають бути збалансованими й рівноцінними за складністю. Час, що дається на складання тесту, обов'язково має бути лімітованим. Тестові завдання повинні мати ситуативну основу й посилювати мотиви учнів говорити, читати, слухати чи писати іноземною мовою. Завдання мають бути сформульовані чітко, коротко, точно. Тестові завдання потрібно спрямувати на перевірку інтегрованих умінь у різних видах мовленнєвої діяльності.

Метою проведення тестового контролю з іноземної мови в середніх школах США є визначення рівня сформованості комунікативної компетенції учнів, яка складається з таких компонентів: мовного, мовленнєво-

го, соціолінгвістичного. Досягти бажаного результату можна лише внаслідок поєднання всіх видів діяльності, виражених у завданнях із читання, письма, аудіювання, говоріння. Тому зміст тестових завдань залежить від того, який вид мовленнєвої діяльності використано в тестуванні [10; 1; 2].

Змісту тестових завдань з іноземних мов у навчальних закладах США присвятили велику кількість робіт вітчизняні та зарубіжні науковці. Так, J. Pellegrino, N. Chudowsky, R. Glaser, J. Alderson, C. Clapham, D. Wall, A. Harrison, C. Weir, A. Hughes, J. Arter, K. Dusick, J. Brown, M. O'Malley, M. Canale, M. Swain, F. Smith, N. Underhill зазначають, що зміст тестових завдань залежить від того, який вид мовленнєвої діяльності передбачається визначити засобами тесту. Змісту тестів із читання присвячено дослідження M. Cole, S. Scribner, P. Freire, D. Macedo, C. Hill, K. Parry, P. Johnston та ін. На автентичності текстів для тесту читання наголошують A. Urquhart, C. Weir, C. Leung. Опису жанрів текстів для тестування присвячено праці C. Hill, K. Parry, P. Johnston, F. Smith. Особливості тестів із письма описано у працях G. Valdes, P. Haro, M.P.E. Arriarza. Типам завдань для тестів із письма присвячено дослідження G. Conlan, A. Cumming, R. Kantor, D. Powers, T. Santos, C. Tailor, D. Fader, W. Grabe, R. Kaplan, B. Kroll та ін. Тести зі слухання вивчали J. Heaton, J. Alderson, C. Clapham, D. Wall, A. Harrison, C. Weir; їх зміст детально опрацьовано в дослідженнях L. Hamp-Lyons, B. Kroll та ін.

У сучасному суспільстві якість освіти є головним аргументом у забезпеченні високого рівня життєвої та професійної компетентності людини, який задовольнив би потреби особистості, суспільства й держави загалом у розвитку людського потенціалу. Якість освіти є багатогранною категорією, яка має складну структуру й потребує комплексного та системного вивчення. Визначення рівня навчальних досягнень учнів є особливо важливим з огляду на те, що навчальна діяльність повинна не лише давати суму знань, умінь і навичок, а формувати компетентність як самоздатність до оптимальних дій. В умовах існування тенденції інтегрування України до спільного європейського простору з'являються нові вимоги до засобів і методів навчання згідно з основними положеннями Болонської декларації. Виконуючи їх, необхідно провести низку заходів з удосконалення згаданих вище засобів і методів навчання, наближаючи таким чином рівень вітчизняної науки й освіти до європейських стандартів.

У зв'язку з цим метою нашого дослідження є аналіз змісту та особливостей підбору тестових завдань, які використовують для визначення рівня сформованості навчальних досягнень учнів з іноземних мов. Оскільки для отримання достовірної інформації необхідно визначити рівень навичок і вмінь із читання, говоріння, аудіювання, письма, то розглядатимемо зміст кожного окремого виду мовленнєвої діяльності, характерного для більшості

проаналізованих нами тестів, які використовують у сфері освіти США.

Зазначимо, що подібні тести реалізуються і в усній, і письмовій формах, тобто усна частина представлена тестом із говоріння, а письмова – читання, письма й аудіювання.

Науковці зазначають, що метою проведення тестового контролю рівня сформованості іншомовних навичок і вмінь учнів із читання в освітній системі США є отримання інформації про сприйняття й розуміння учнем автентичних текстів (із газет, журналів, книг, брошур, буклетів, Інтернету чи листівок) протягом визначеного терміну, що сприяє діагностиці його сильних і слабких сторін у зазначеній сфері [11, с. 146]. Існують два типи текстів для читання:

1) призначені для швидкого читання, до яких належить:

а) побіжне читання, завданням якого є визначення вміння учня вилучати основний зміст, ідею, тип, тему, мету і структуру тексту;

б) детальне читання, завданням якого є визначення й виокремлення певної інформації;

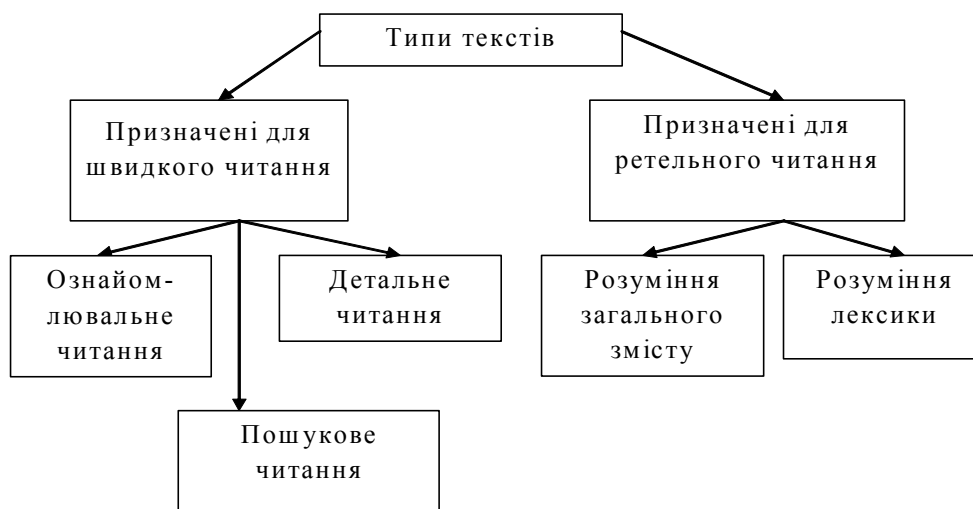
в) пошукове читання, метою якого є визначення вміння знаходити необхідну інформацію, зумовлену завданням [3, с. 135];

2) призначені для ретельного читання, метою яких є визначення вміння учня:

а) сприймати загальний зміст тексту й уміти робити висновки з прочитаного;

б) сприймати окремі невідомі слова, ужиті в контексті, з метою їх запам'ятовування [7, с. 72].

Зобразимо схематично:

Дослідження іноземних джерел підтверджує, що тексти, призначені для контролю читання, є різножанровими:

описові, розповідні, пояснювальні, дискусії, інструкції, літературні твори. Опишемо їх у таблиці.

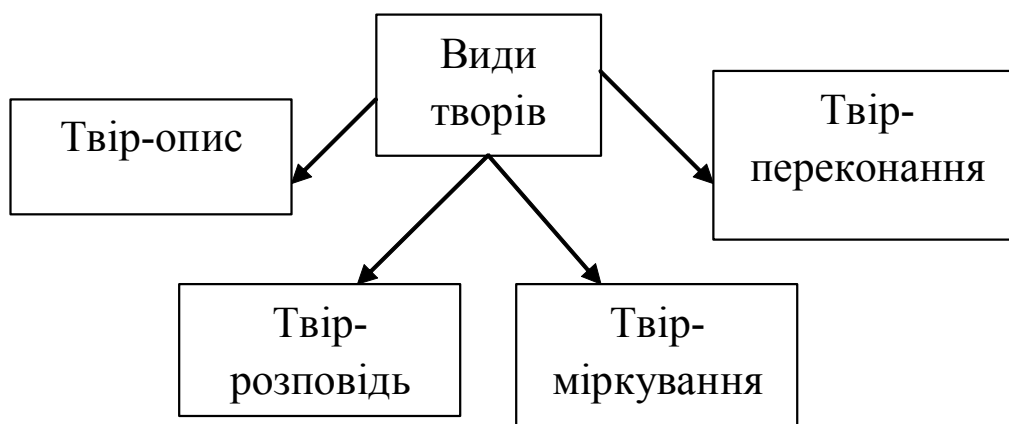
Жанри текстів		Види текстів
Описові	– опис вражень; – технічний опис	– враження про туристичну подорож; – довідник
Розповідні	– короткі розповідні тексти; – розповідь, побудована на реальних фактах	– оповідання, історії, жарти; – доповідь, біографічні дані, останні новини, історичні події
Пояснювальні	– експлікація; – план; – резюме; – прагматичні тексти; – переклади	– статті з газет, навчальний матеріал, вступ до книги, тематичні словники, енциклопедії; – передмова
Дискусії	– коментар	– останні новини, лист до редакції, передмова до книги / фільму, колонка редактора
Інструкції	– особисті інструкції; – практичні інструкції; – статутні інструкції	– знаки, повідомлення; – рецепти, технічні інструкції; – правила, указівки, настанови
Літературні твори	– художня література; – поезія	– короткі оповідання, легенди, саги; – пісні й вірші

Як свідчить аналіз джерел, завдання до текстів, призначених для читання, представлені у формах: множинного вибору, із короткою відповіддю, правильні / неправильні, на закінчення речень, заповнення діаграм, на визначення відповідностей [3; 7]. Складність текстів залежить від очікуваного рівня вмінь і навичок майбутніх учасників, що, своєю чергою, визначає кількість слів у тексті, граматичну структуру речень, час, виділений на виконання завдань.

Іншим об'єктом нашого дослідження визначено тест із письма, метою якого є діагностика сильних і слабких сторін комунікативної компетенції учня, тобто оцінювання навичок і вмінь використання мови засоба-

ми письма. Таку діагностику вчителі середніх шкіл США, як засвідчують G. Valdes, P. Naço, M. P. E. Argüarza [12, с. 150], проводять, добираючи завдання, наближені до реальних життєвих ситуацій, які виникають у щоденному особистому житті чи на роботі.

Проаналізувавши низку тестових матеріалів, які входять до змісту тестів TOEFL, DELE, DILF та наукових джерел [8], ми встановили, що існують три типи завдань: трансформація речень, короткі комунікативні повідомлення / послання, написання твору. Різновидами твору є твір-опис, твір-розповідь, твір-міркування, твір-переконання [4, с. 115; 6, с. 82].

Метою тестів із письма, згідно з твердженнями G.W. Pellegrino, N. Chudowsky, R. Glaser [10, с. 160], є оцінка рівня лінгвістичних і граматичних навичок та вмінь формувати думки, робити висновки, пропозиції. З метою отримання достовірної інформації про рівень сформованості знань, умінь і навичок учнів із письма розробники тестових завдань дотримуються думки, що найкраще це можуть вия-

вити завдання, наближені до тих, які часто трапляються в умовах реального життя, у різних сферах людської діяльності, тобто завдання на зразок написання листів, листівок, заповнення апікаційних форм, написання віршів, оповідань, розробки технічних інструкцій, ведення персонального щоденника тощо. Модель тесту з письма схематично можемо зобразити так:

Намір / Мета	Вид діяльності / Вид тексту
1. Вираження емоцій / почуттів	Оповідання, особистий щоденник, лист, листівка
2. Подання інформації	Доповідь, заповнення апікаційної форми, визначення напряму, технічний опис
3. Вираження вміння переконувати / умовляти	Вираження особистого погляду, подання заяви, лист-порада
4. Застосування письма у сфері художньої літератури	Закінчення оповідання, написання короткого оповідання
4. Підтримка взаємовідносин	Листівки, листи, e-mails

Дослідження В. Kroll [9, с. 98] свідчать, що будь-яке тестове завдання з письма складається з рубрики (інструкція для виконання завдання) та підказки (спрямування думок учня у правильному руслі).

Тести з аудіювання спрямовані на визначення рівня сформованості здібностей учнів щодо сприйняття автентичних текстів, тобто розуміння основного змісту, виокремлення важливої інформації, вирізнення головних

ідей, деталей. З'ясовано, що для досягнення цієї мети американські тестологи віддають перевагу текстам, поданими у формі публічного повідомлення чи повідомлення засобів масової інформації, оголошень, інструкцій, указівок, телефонних розмов, діалогів, інтерв'ю, лекцій тощо [1, с. 110].

Згідно з опрацьованими джерелами [5], тести з аудіювання складаються з інструкції до кожного завдання, директив, зазначеного

часу на виконання кожного завдання, текстів, які прослуховують двічі. Тексти подані лише в аудіоформаті, який передбачає паузи для прочитання учнем інструкцій до текстів і завдань.

Аналіз тестових завдань, представлених у тестових матеріалах TOEFL, DELE, DILF, дозволив установити, що цей вид контролю здійснюється засобами текстів автентичного характеру, наближених до реальних умов життя людини й трапляються в різних сферах людської діяльності. Контроль здійснюється з використанням технічних засобів, тексти зачитуються носіями мови. Лексична і граматична складність, обсяг текстів і кількість завдань до тексту варіюються залежно від очікуваного рівня навчальних досягнень учнів, а також їхнього віку й соціального походження.

Тест із говоріння має на меті спонукати учня до спілкування, чого можна досягти за допомогою таких завдань, як підтримання дискусії, зачитування доповіді, проведення обговорення, організація рольової гри, інтерв'ю, здійснення опису, заповнення аплікаційних форм, спонукання до миттєвого прийняття рішень, завдання у формі питань, які вимагають відповідей на них, надання відповідних інструкцій, переказування почутого чи прочитаного тощо. Такий широкий спектр завдань для тесту з говоріння дає можливість учителям іноземних мов у школах США під час проведення контролю усної комунікативної компетенції учнів отримати валідну інформацію про рівень їхніх знань, умінь і навичок.

Під час цього виду тестування в оцінюванні зазвичай беруть участь два екзаменатори – перший проводить іспит, спілкуючись із тестованим як співрозмовник, а другий спостерігає, фіксує й оцінює виконання завдання тестованим. Така процедура іспиту відома під назвою *interlocutor scheme*, вона отримала визнання тестологів і широко впроваджена в найбільш авторитетних екзаменаційних системах [10, с. 125]. Зміст тестових завдань залежить від теми й обраної форми усного спілкування.

Щодо тематики завдань, розроблених для усного мовлення, то вона різниться залежно від віку, теми, над якою працює клас, виду тестового контролю. Зазвичай використовують такі теми: персональна ідентифікація; житло та домівка, оточення; повсякденне життя; вільний час, розваги; подорожі; стосунки з іншими людьми; здоров'я й догляд за тілом; освіта; покупки; їжа та напої; послуги; місія; мова; погода. Зазначені теми, своєю чергою, поділяють на підтеми. Спектр тематики різноманітний, охоплює всі сфери людської діяльності й стимулює учня до саморозвитку й пізнання.

Отже, працюючи над розробкою лінгводидактичних тестів, американські тестологи прагнули визначити рівень здатностей учнів спілкуватися іноземною мовою в умовах повсякденного життя, тобто в чотирьох сферах людської діяльності – публічній, професійній, освітній і особистісній.

У процесі дослідження встановлено, що зміст тестових завдань формується відповідно до ідеї, в основі якої закладено спонукання учня до вивчення іноземної мови в різних видах мовленнєвої діяльності. Доведено, що метою проведення тестів є діагностика сильних і слабких сторін комунікативної компетенції учнів. Широкий спектр завдань дозволяє вчителям з іноземних мов у школах США під час проведення контролю отримати валідну інформацію про рівень знань, умінь і навичок учнів з іноземної мови.

Аналіз джерел показав, що основними умовами забезпечення ефективності тестового контролю є: дотримання технологій розробки тесту; визначення параметрів якості тесту, які представлені категорією придатності, в основі якої закладені такі якісні характеристики, як надійність, валідність, автентичність, інтерактивність, вплив, практичність; дотримання відповідних правил у процедурі тестування, метою яких є організація проведення тесту в умовах рівноправності, поваги й чесності, що вважається необхідними якостями громадянина США. Зазначимо, що тести читання, письма й аудіювання зазвичай подані

у бланковій формі, а тест із говоріння відбувається у формі діалогу „вчитель – учень”.

Здійснене дослідження не вичерпує порушеної проблеми. Надалі залишаються актуальними питання, пов’язані з визначенням сфери використання тестових завдань у шкільній системі навчання іноземних мов в Україні та використання тестових завдань у змісті шкільних вітчизняних підручників із навчання іноземних мов.

Література

1. **Alderson J. C.**, Clapham C., Wall D. Language Test Construction and Evaluation. – Cambridge University Press, 1995. – 310 p.
2. **Canale M.**, Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing // Applied Linguistics, 1(1), 1980. – P. 1 – 47.
3. **Cole M.**, Scribner S. The psychology of literacy. – Harvard University Press, 1981. – 335 p.
4. **Conlan G.** „Objective” measures of writing ability // Greenberg K.L., Weiner H.S., Donovan R. A. (eds.). Writing assessment: Issues and strategies. – New York: Longman, 1986. – P. 109–125.
5. **Cumming A.**, Kantor R., Powers D., Santos T., Taylor C. TOEFL 2000 writing framework: A working paper (TOEFL Monograph series, MS 18). – Princeton, NJ: Educational Testing Service, 2000. – 75 p.
6. **Fader D.** Writing samples and virtues // Greenberg K.L., Weiner H.S., Donovan R. A. (eds.). Writing assessment: Issues and strategies. – New York: Longman, 1986. – P. 79–92.
7. **Freire P.**, Macedo D. Literacy: reading the word and the world. – Bergin and Garvey, Mass, 1987. – 184 p.
8. **Grabe W.**, Kaplan R. B. Theory and practice of writing: An applied linguistics perspective. – New York: Longman, 1996. – 487 p.
9. **Kroll B.** Second language writing: Research insights for the classroom. – Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1990. – 211 p.
10. **Pellegrino J. W.**, Chudowsky N., Glaser R. Knowing what students know: The science and design of educational assessment. – Washington, DC: National Academy Press, 2001. – 364 p.
11. **Urquhart A. H.**, Weir C. Reading in a second Language: Process, Product and Practice. – Longman, 1998. – 346 p.
12. **Valdes G.**, Haro P., Arriarza M. P. E. The development of writing abilities in a foreign language: Contributions toward a general theory of L2 writing // The Modern Language Journal, 76. – 1992. – P. 333 – 352.

* * *

Грабар Е. В. Зміст тестових завдань із визначення рівня сформованості іншомовної компетенції школярів США

Проблема вдосконалення оцінки знань і контролю навичок та вмінь учнів для вчителів іноземних мов сьогодні є надзвичайно актуальним. Для перевірки успішності засвоєння матеріалу використовують різні форми, методи та прийоми контролю. Одним із найефективніших засобів контролю в навчанні іноземної мови є тест, який і став об’єктом нашого дослідження. У статті розглянуто зміст тестових завдань, представлених чотирма видами мовленнєвої діяльності – читання, говоріння, слухання, письмо, які використовують учителі іноземних мов у середніх навчальних закладах США.

Метою проведення тестового контролю рівня сформованості іншомовних навичок і вмінь учнів із читання в освітній системі США є отримання інформації про сприйняття й розуміння учнем автентичних текстів протягом визначеного терміну. Тестування з письма передбачає діагностику сильних і слабких сторін комунікативної компетенції учня, тобто оцінювання навичок і вмінь використання мови засобами письма. Тести з аудіювання спрямовані на визначення рівня розуміння основного змісту текстів, виокремлення важливої інформації, вирізнення головних ідей, деталей. Тест із говоріння має на меті спонукати учня до спілкування за допомогою дискусії, доповідей, обговорень, інтерв’ю тощо. Отже, широкий спектр завдань дозволяє вчи-

телям отримати валідну інформацію про рівень знань, умінь і навичок учнів з іноземної мови.

Ключові слова: зміст тестових завдань, текст, валідність, читання, письмо, аудіювання, говоріння, комунікативна компетенція.

Грбар Э. В. Содержание тестовых заданий по определению уровня сформированности иноязычной компетенции школьников США

Вопрос совершенствования оценки знаний и контроля навыков и умений учащихся для учителей иностранных языков сегодня является чрезвычайно актуальным. Для проверки успешности усвоения материала используют различные формы, методы и приемы контроля. Одним из наиболее эффективных средств контроля в обучении иностранному языку является тест, который и стал объектом нашего исследования. В статье рассмотрено содержание тестовых заданий, представленных четырьмя видами речевой деятельности – чтением, говорением, слушанием, письмом, которые используют учителя иностранных языков в средних учебных заведениях США.

Целью проведения тестового контроля уровня сформированности иноязычных навыков и умений учащихся по чтению в образовательной системе США является получение информации о восприятии и понимании учеником аутентичных текстов в течение определенного периода времени. Тестирование по письму предполагает диагностику сильных и слабых сторон коммуникативной компетенции учащегося, т. е. оценку навыков и умений использования языка средствами письма. Тесты по аудированию направлены на определение уровня понимания основного содержания текстов, выделение важной информации, главных идей, деталей. Цель теста по говорению – побудить ученика к общению с помощью дискуссии, докладов, обсуждений, интервью и т. п. Следовательно, широкий спектр задач позволяет учителям

получить валидную информацию об уровне знаний, умений и навыков учащихся по иностранному языку.

Ключевые слова: содержание тестовых заданий, текст, валидность, чтение, письмо, аудирование, говорение, коммуникативная компетенция.

Hrabar E. V. Summary of tests to determine the level of development of foreign language competence of students in the United States

The issue of improving knowledge assessment and monitoring students' skills and abilities for foreign language teachers is rather vital nowadays. To check the success of the learned material a variety of forms, methods and techniques of control are used. One of the most effective means of providing control in a foreign language learning is a test, which is the subject of our study. This article deals with the test content presented by four types of speech activities – reading, speaking, listening, writing, used by American foreign language secondary school teachers in assessing students' academic achievements.

Testing the level of development of the students' foreign language skills in reading in the American educational system they aim to get information about the students' comprehension of authentic texts during a determined period of time. The purpose of a test in writing is to diagnose the strengths and weaknesses of the student's communicative competence evaluating using the language skills by means of writing. Tests in Listening aim to determine the level of comprehension of the text content, distinguishing important information, main ideas, details. Tests in speaking encourage students to communicate in discussions, making reports, debating, interviewing and so on.

Thus, a wide range of test tasks allows American teachers to get valid information about the level of the students' foreign language knowledge and skills.

Key words: tests' content, text, validity, reading, writing, listening, speaking, communicative competence.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.